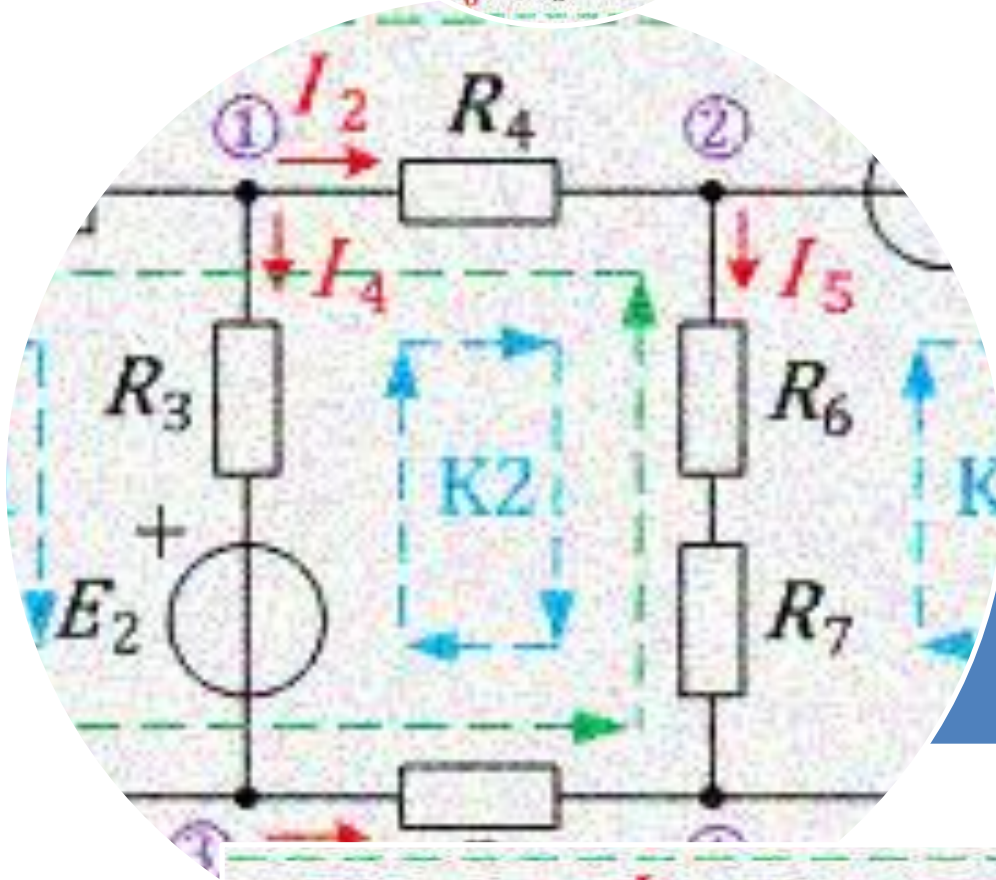
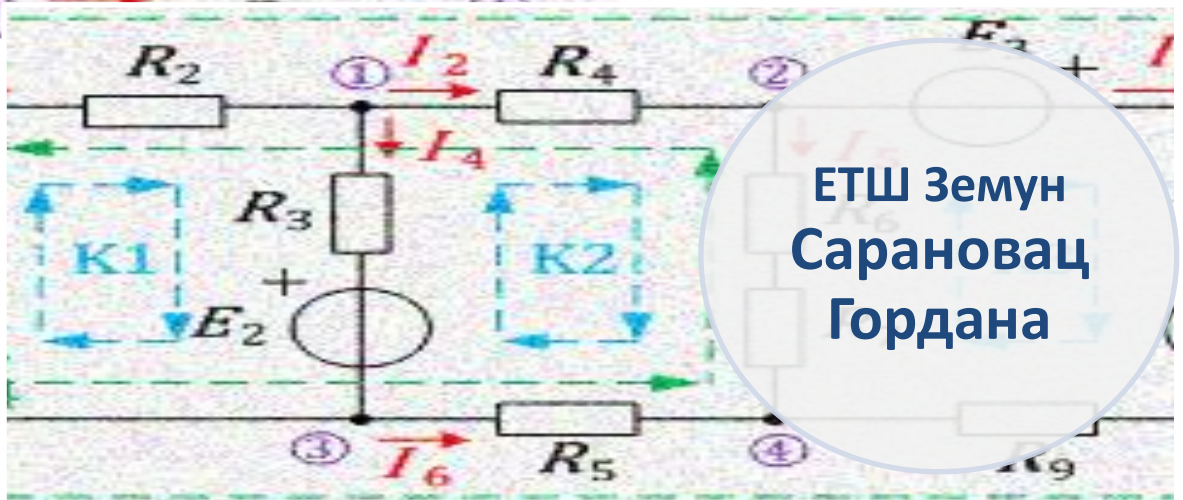

ОЕТ практикуми
електромагнетика

први
разред

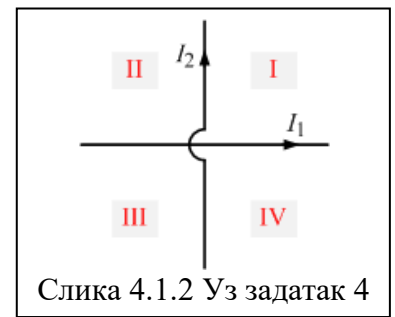
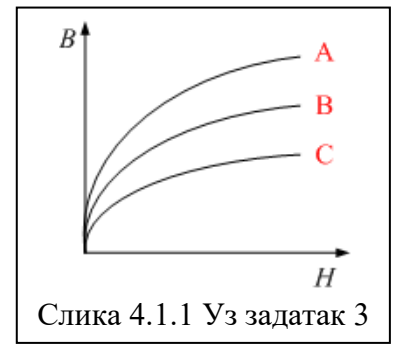

ЕТШ Земун
Сарановац
Гордана

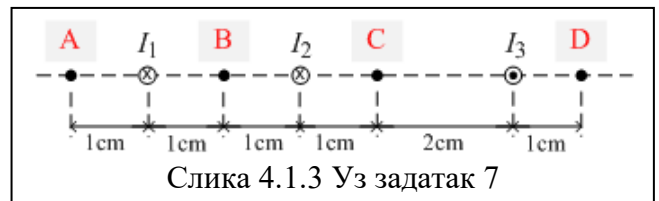
4. Електромагнетика

4.1 Магнетна индукција и јачина магнетног поља

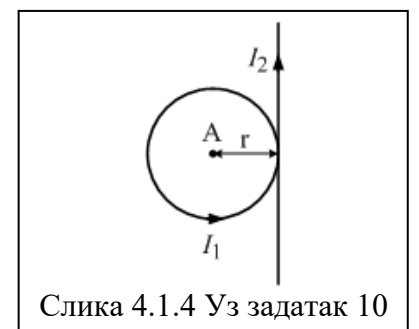
- Која од наведених релација је тачна у ваздуху:
  - $B = 1000 \cdot H$
  - $B = H$
  - $B = 800000 \cdot H$
  - $H = 800000 \cdot B$
  - $B = 4 \cdot \pi \cdot H$
- Одредити вредност израза $\frac{1}{\sqrt{\epsilon_0 \cdot \mu_0}}$. Која је ово константа?
- Одредити који материјал (A, B, C) има највећу вредност релативне магнетне пермеабилности, слика 4.1.1.
- Одредити у којим квадрантима постоје тачке у којима је резултантна магнетна индукција једнака нули.
- Нацртати график зависности магнетне индукције B од растојања r код дугачког праволинијског проводника. Подаци: $I = 20 \text{ mA}$, $\mu_r = 6$, $r_1 = 1 \text{ cm}$, $r_2 = 2 \text{ cm}$, $r_3 = 3 \text{ cm}$, $r_4 = 4 \text{ cm}$, $r_5 = 5 \text{ cm}$.
- У тачки А која је на растојању од 1 m од праволинијског проводника магнетна индукција износи $10 \mu\text{T}$. Израчунати на ком растојању од проводника се налази тачка С, ако магнетна индукција у њој износи $30 \mu\text{T}$.

- Одредити вредности резултантне магнетне индукције: $\vec{B}_A$, $\vec{B}_B$, $\vec{B}_C$ и $\vec{B}_D$, слика 4.1.3. Подаци:
 $I_1 = 720 \text{ mA}$, $I_2 = 120 \text{ mA}$, $I_3 = 720 \text{ mA}$.
Средина је ваздух.

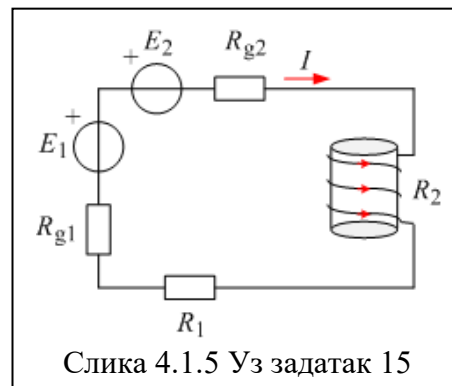
- Кроз два концентрична кружна навојка, полупречника $r_1 = 2 \text{ cm}$ и $r_2 = 5 \text{ cm}$, протичу струје $I_1 = 20 \text{ mA}$ и $I_2 = 30 \text{ mA}$. Одредити резултантну вредност вектора јачине магнетног поља у центру (слика је обавезна), ако су струје:
  - истог смера
  - супротног смера
- Два кружна навојка чији су подаци дати у 8. задатку се поставе под правим углом, тако да им се центри поклапају. Одредити вредност резултантне јачине магнетног поља у центру. Смерове струја кроз кружне контуре поставити по слободном избору. Слика је обавезна.
- Дугачак праволинијски проводник са струјом $I_2 = 100\pi \text{ mA}$ и кружна контура полупречника $r = 5 \text{ cm}$ постављени су као на слици 4.1.4. Јачина струје кроз кружну контуру износи $I_1 = 50 \text{ mA}$. Одредити резултантни вектор јачине магнетног поља у тачки А (слика је обавезна), ако су смерови струја:
  - као што је приказано на слици 4.1.4
  - I_2 супротног смера, I_1 истог смера као на слици 4.1.4
  - I_1 супротног смера, I_2 истог смера као на слици 4.1.4

- Кроз дугачки праволинијски проводник протиче струја. Јачина магнетног поља у тачки А која се налази на растојању од 10 cm од проводника износи $5 \frac{\text{A}}{\text{m}}$. Површина попречног пресека проводника кроз који протиче струја је 4 mm^2 . Одредити густину струје у проводнику.
- Два паралелна проводника се налазе на растојању од $r = 20 \text{ cm}$. Кроз њих протичу струје истог смера, чији је однос $I_2 = 3 \cdot I_1$. Одредити положај тачке А која се налази између проводника, а у којој је резултантна јачина магнетног поља једнака нули.

4. Електромагнетика

13. Јачина магнетног поља у соленоиду дужине 20 cm износи $100\frac{\text{A}}{\text{m}}$. Кроз његове навојке протиче струја јачине $I = 50\text{ mA}$. Одредити број навојака соленоида.
14. Јачина магнетног поља у соленоиду износи $1000\frac{\text{A}}{\text{m}}$. Одредити вредност магнетне индукције у соленоиду, ако он има:
- ваздушно језгро
  - језгро чије је $\mu_r = 2500$
15. На крајеве електричног кола приказаног на слици 4.1.5 је везан намотај соленоида, чија електрична отпорност износи $R_2 = 17\ \Omega$. Соленоид има $N = 500$ навојака, $\mu_r = 6$ и дужину $l = 8\pi\text{ cm}$. Одредити интензитет, правац и смер вектора магнетне индукције у соленоиду.
16. Од бакарне жице ($\rho = 1,6 \cdot 10^{-8}\ \Omega\text{m}$), дужине $l = 80\text{ cm}$ и попречног пресека $S = 1\text{ mm}^2$ направљена је кружна контура. Крајеви кружне контуре су прикључени на батерију електромоторне силе $E = 1,5\text{ V}$ и унутрашње отпорности $R_g = 4,4\text{ m}\Omega$. Одредити јачину магнетног поља у центру кружне контуре.
17. Торус унутрашњег пречника $d_{\text{unut}} = 48\text{ cm}$ има $N = 2000$ навојака. Кроз навојке протиче струја јачине $I = 1\text{ A}$. Површина попречног пресека торуса износи $S = \pi\text{ cm}^2$. Магнетна индукција у торусу је 1 T . Одредити вредност μ_r .

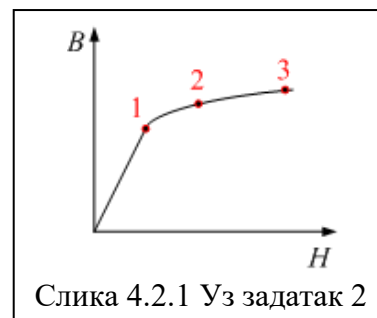
Слика 4.1.5 Уз задатак 15

4. Електромагнетика

4.2 Магнетни материјали, магнетни флуks, Амперов закон, електромагнетна и електродинамичка сила

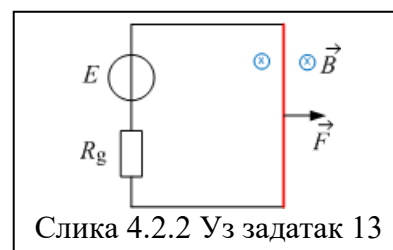
1. Јединицу $[T]$ представити преко основних јединица SI система
2. Карактеристика магнећења је приказана на слици 4.2.1. Ако магнетне пермеабилности у тачкама 1, 2 и 3 износе μ_{r1} , μ_{r2} и μ_{r3} , онда је (заокружити тачно):

- a) $\mu_{r1} = \mu_{r2} = \mu_{r3}$
- b) $\mu_{r1} < \mu_{r2}$
- c) $\mu_{r2} > \mu_{r3}$
- d) $\mu_{r1} < \mu_{r3}$
- e) $\mu_{r2} < \mu_{r3}$

Слика 4.2.1 Уз задатак 2

3. Квадратни рам странице $a = 1 \text{ cm}$ се налази у хомогеном магнетном пољу индукције 1 T . Израчунати вредност флуksа кроз рам, ако се он налази у магнетном пољу у положају:
  - a) површина рама је паралелна са вектором магнетне индукције
  - b) вектор магнетне индукције је нормалан на површину рама
  - c) површина рама са вектором магнетне индукције прави угао од 34°
4. Лопта полупречника $R = 1 \text{ dm}$ се налази у хомогеном магнетном пољу индукције 1 T . Израчунати флуks кроз лопту
5. Израчунати промену флуksа ($\Delta\Phi$) кроз кружни рам. Познати су подаци: $B_{\text{početno}} = 6 \text{ mT}$, $B_{\text{krajnje}} = 2 \text{ mT}$, $S = 5 \text{ cm}^2$, угао $(\vec{B}, \vec{n}) = 67^\circ$
6. У хомогеном магнетном пољу индукције 4 mT се налази праволинијски проводник кроз који протиче струја јачине 8 mA . Ако је угао између индукције и проводника 24° , на проводник делује сила од $6 \mu\text{N}$. Израчунати дужину проводника.
7. У којим границама, у зависности од међусобног положаја проводника и поља, се мења електромагнетна сила која делује на проводник. Дужина проводника је 6 dm и кроз њега протиче струја јачине $I = 16 \text{ A}$, и налази се у магнетном пољу индукције 26 mT .
8. Два дугачка, паралелна проводника се налазе на међусобном растојању од 2 dm . Проводници су дугачки по 4 m , и налазе се у средини чије је $\mu_r = 6$. Између проводника делује привлачна сила од $600 \mu\text{N}$. Кроз проводнике протичу струје једнаких јачина. Нацртати слику, обележити смерове струја, и одредити колико износи јачина струје.
9. Како ће се променити електродинамичка сила између два паралелна проводника, ако се обе струје повећају 2 пута, а растојање између проводника смањи 2 пута (математички доказ је неопходан).
10. Један сноп проводника чини 5 дугачких праволинијских проводника. Кроз први, трећи и пети проводник протичу струје $I_1 = 10 \text{ A}$, $I_3 = 30 \text{ A}$, и $I_5 = 50 \text{ A}$, све у истом смеру. Кроз други и четврти протичу струје $I_2 = 20 \text{ A}$, и $I_4 = 40 \text{ A}$, у супротном смеру у односу на смер кроз први, трећи и пети проводник. Одредити јачину магнетног поља у тачки удаљеној 6 dm од снопа.
11. Користећи Амперов закон, доказати израз за јачину магнетног поља у торусу.
12. Користећи податке и добијене резултате из задатка број 7, практикум 4.1, одредити бројну вредност, правац и смер резултантне силе на проводник дужине 1 m са струјом $I_4 = 1 \text{ A}$, смера крстића, постављен паралелно осталим проводницима у:
  - a) тачки А
  - b) тачки В
  - c) тачки С
  - d) тачки D

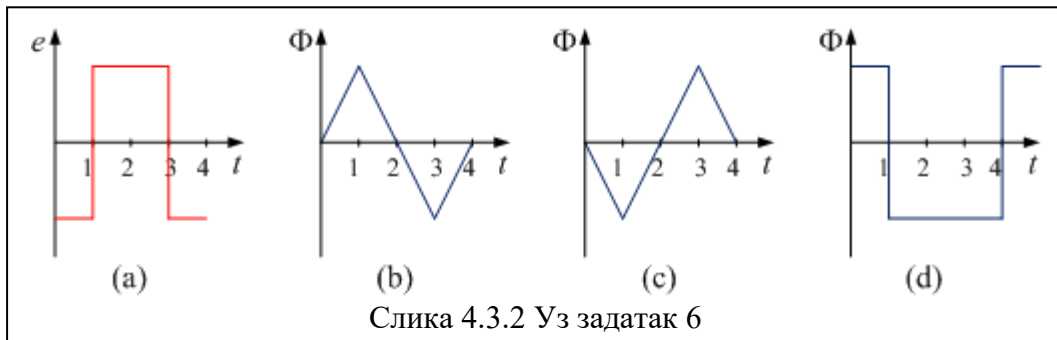
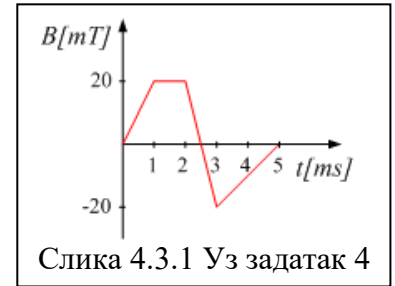
Слика 4.2.2 Уз задатак 13

13. Део кола приказаног на слици 4.2.2 се налази у хомогеном магнетном пољу индукције 1 mT . На део кола дужине $0,5 \text{ m}$ делује електромагнетна сила од 2 mN . Отпорност дела кола је $R = 18 \Omega$ и $R_g = 2 \Omega$. Одредити поларитет и вредност електромоторне силе.

4. Електромагнетика

4.3 Електромагнетна индукција, индукована електромоторна сила у праволинијском проводнику

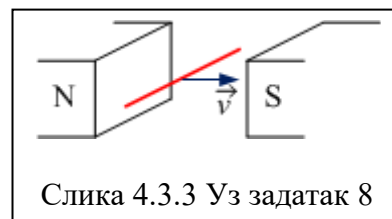
1. Која од наведених релација за јединице магнетних величина није тачна?
  - a) $B(=) \frac{V \cdot s}{m^2}$
  - b) $H(=) \frac{A}{m}$
  - c) $\Phi(=) \frac{V}{s}$
  - d) $\mu(=) \frac{N}{A^2}$
  - e) $e(=) \frac{T \cdot m^2}{s}$
2. Одредити индуковану електромоторну силу, задатак 5 из практикума 4.2, ако је промена индукције трајала 4 ms.
3. На располагању је жица дужине 1 m. Од жице је прво направљен квадратни рам и у почетном тренутку је постављен у магнетно поље индукције $B = 2 \text{ mT}$, тако да нормала на површину рама и вектор магнетне индукције заклапају угао од 0° . У временском интервалу од 4 ms квадрат је трансформисан у кружни рам, без промене положаја површине у односу на магнетно поље. Одредити вредност индуковане електромоторне силе.
4. Кружни рам површине $S = 5 \text{ cm}^2$ се налази у магнетном пољу чија се индукција мења на начин приказан на слици 4.3.1. Површина рама је постављена нормално у односу на правац вектора магнетне индукције. Одредити:
  - a) вредност индуковане електромоторне силе у раму у одређеним интервалима времена
  - b) вредност индуковане струје у раму у одређеним временским интервалима, ако је отпорност рама $20 \text{ m}\Omega$,
  - c) дијаграме промене индуковане електромоторне силе $e = f(t)$ и струје $i = f(t)$ у раму.
5. Правоугаони рам димензија $a = 30 \text{ cm}$ и $b = 20 \text{ cm}$ је направљен од жице од константана, $\rho = 49 \text{ }\mu\Omega\text{cm}$, полупречника $r_{zice} = 0,5 \text{ cm}$. Рам се налази у магнетном пољу чија се индукција мења на начин приказан на слици 4.3.1. Површина рама је постављена нормално у односу на правац вектора магнетне индукције. Одредити:
  - a) вредност индуковане електромоторне силе у раму у одређеним интервалима времена
  - b) вредност индуковане струје у раму у одређеним временским интервалима
  - c) дијаграме промене индуковане електромоторне силе $e = f(t)$ и струје $i = f(t)$ у раму.
  - d) израчунати нове вредности индуковане електромоторне силе и струје, ако површина рама и вектор магнетне индукције заклапају угао од 30° .
6. У једном раму се индукује електромоторна сила чији је дијаграм приказан на слици 4.3.2 (a). Према ком дијаграму, 4.3.2 (b), 4.3.2 (c) или 4.3.2 (d) се мењао магнетни флуks кроз рам?

4. Електромагнетика

7. У хомогеном магнетном пољу индукције $B = 5 \text{ mT}$ се креће проводник дужине 1 m брзином од $v = 10 \frac{\text{m}}{\text{s}}$. За то време се у проводнику индукује електромоторна сила од 20 mV . Одредити угао између вектора магнетне индукције и брзине кретања проводника.

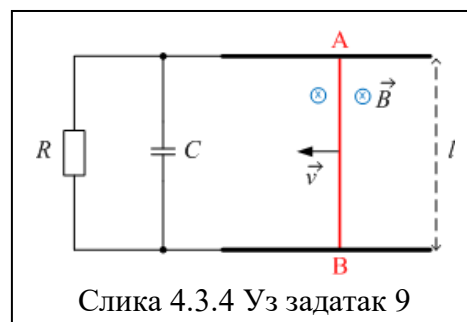
8. Правoliniјски проводник дужине $l = 40 \text{ cm}$ се креће брзином $v = 5 \frac{\text{m}}{\text{s}}$ у магнетном пољу индукције $B = 3 \text{ mT}$, слика 4.3.3. У проводнику се индукује електромоторна сила:

Слика 4.3.3 Уз задатак 8

- a) $e = 6 \cdot 10^{-3} \text{ V}$
- b) $e = 6 \cdot 10^{-2} \text{ V}$
- c) $e = 6 \cdot 10^{-1} \text{ V}$
- d) $e = 6 \cdot 10^0 \text{ V}$
- e) $e = 0$

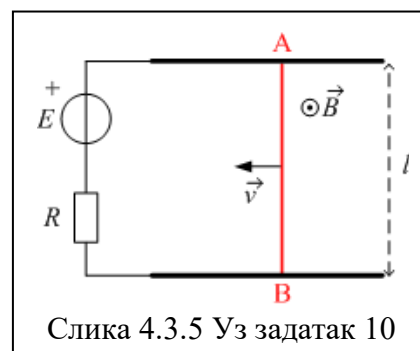
9. Метални штап АВ дужине $l = 2 \text{ dm}$ се креће константном брзином $v = 1 \frac{\text{dm}}{\text{s}}$ по проводним шинама у магнетном пољу индукције $B = 50 \text{ mT}$. Крајеви шина су везани на паралелну везу отпорника $R = 5 \Omega$ и кондензатора $C = 15 \mu\text{F}$. Отпорност шина и штапа се могу занемарити. Одредити:

Слика 4.3.4 Уз задатак 9

- a) индуковану електромоторну силу у штапу
- b) јачину струје у колу
- c) наелектрисање кондензатора

10. Две проводне шине отпорности свака по $R_s = 7 \text{ m}\Omega$ постављене су паралелно на растојању од $l = 5 \text{ dm}$ у хомогено магнетно поље индукције $B = 20 \text{ mT}$. Између шина је везан идеални генератор $E = 400 \text{ mV}$ и отпорник отпорности $R = 40 \text{ m}\Omega$. По шинама се креће правoliniјски проводник отпорности $R_p = 6 \text{ m}\Omega$ брзином од $v = 4 \frac{\text{m}}{\text{s}}$, слика 4.3.5. Одредити:

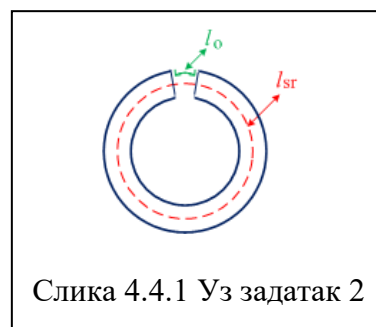
Слика 4.3.5 Уз задатак 10

- a) индуковану електромоторну силу у штапу
- b) јачину струје у колу
- c) електромагнетну силу на проводник

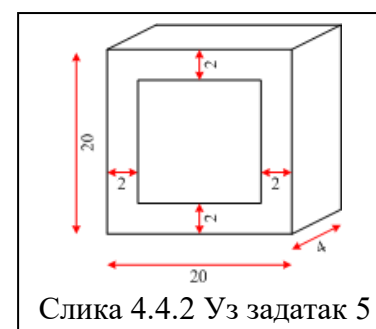
4. Електромагнетика

4.4 Индуктивност, међусобна индуктивност и магнетна кола

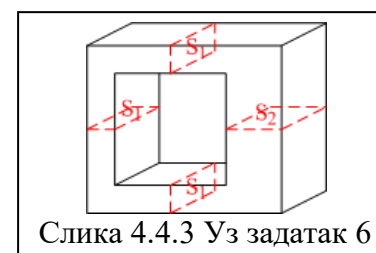
1. На торус кружног попречног пресека, чији унутрашњи и спољашњи полупречник износе 11 cm и 9 cm равномерно је намотано $N = 2000$ навојака. Кроз навојке протиче струја од $I = 100\text{ mA}$. Релативна магнетна пермеабилност износи 1000 . Одредити флукс по једном навојку и сопствени флукс торуса.
2. Торус дужине средње линије $l_{sr} = 30\text{ cm}$ има ваздушни процеп $l_0 = 1\text{ mm}$, слика 4.4.1. Површина попречног пресека је $S_{Fe} = 10\text{ cm}^2$ а магнетна пермеабилност износи $10^{-4} \frac{\text{Tm}}{\text{A}}$. Одредити потребан број навојака да би магнетни флукс у торусу при струји од $I = 10\text{ A}$ износио $1,5\text{ mWb}$.

3. Кроз соленоид направљен од 10 навојака индуктивности $L = 0,2\text{ mH}$, протиче струја $I = 1\text{ A}$. Одредити флукс по једном навојку и сопствени флукс соленоида.
4. Одредити како ће се променити индуктивност соленоида ако се при константној магнетној пермеабилности број навојака повећа три пута а струја смањи два пута.
5. Одредити индуктивност намотаја израђеног од 100 навојака постављеног на магнетно коло приказано на слици 4.4.2. Све димензије су у центиметрима. Магнетна пермеабилност материјала износи $10^{-3} \frac{\text{Tm}}{\text{A}}$.

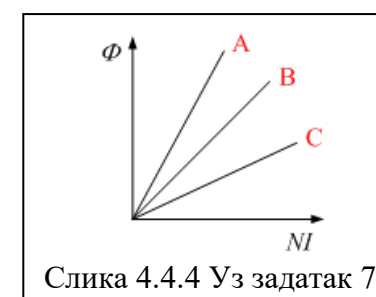

6. Магнетно коло приказано на слици 4.4.3 је направљено од гвожђа и састоји се од два дела различитих површина попречног пресека, при чему је $S_1 < S_2$. На колу се налази намотај од N навојака кроз које протиче струја јачине I . Шта је од нацедених израза тачно:

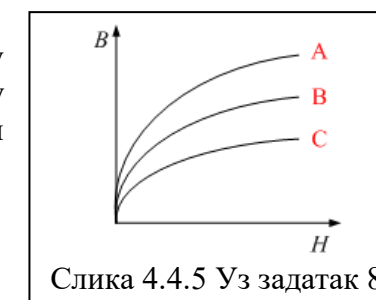
- a) $B_1 = B_2$
- b) $H_1 = H_2$
- c) $\mu_1 = \mu_2$
- d) $\Phi_1 = \Phi_2$

7. На слици 4.4.4 је приказана карактеристика флукса од магнетног напона за три соленоида истих димензија истог броја навојака и исте релативне магнетне пермеабилности, $\mu_r = 1$. Који соленоид има највећу индуктивност:

- a) соленоид А
- b) соленоид В
- c) соленоид С
- d) сва три имају исту индуктивност
- e) индуктивности су једнаке нули јер језгро није од феромагнетног материјала

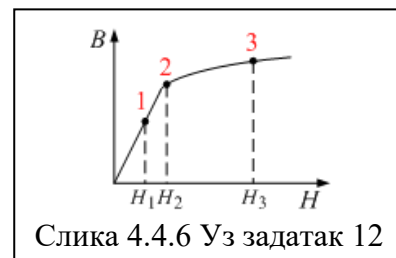
8. Три торуса истих димензија и са истим намотајем направљена су од различитих феромагнетних материјала, чије су карактеристике магнећења приказане на слици 4.4.5. У ком торусу ће при истој струји бити највећи магнетни флукс:

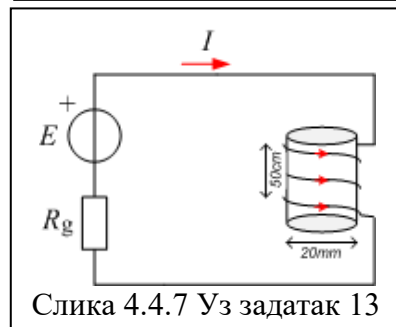
- a) у торусу од материјала А
- b) у торусу од материјала В
- c) у торусу од материјала С
- d) биће исти у сва три торуса

4. Електромагнетика

9. На феромагнетно торусно језгро попречног пресека $S = 2 \text{ cm}^2$ и дужине средње линије $l_{sr} = 50 \text{ cm}$ намотано је $N = 200$ навојака. Кроз навојке протиче струја $I = 2 \text{ A}$. Релативна магнетна пермеабилност тада износи $\mu_r = 800$. Одредити магнетни напон, јачину магнетног поља, магнетну индукцију, флуks по једном навојку, сопствени флуks, индуктивност и магнетну енергију калема.
10. Торус дужине средње линије $l_{sr} = 20 \text{ cm}$ има ваздушни процеп $l_0 = 2 \text{ mm}$, слика 4.4.1. Површина попречног пресека је $S_{Fe} = 5 \text{ cm}^2$, релативна магнетна пермеабилност износи 10^4 и намотано је $N = 1000$ навојака. Одредити индуктивност торуса.
11. Соленоид дужине 25 cm , пречника $d = 2 \text{ cm}$ има $N = 250$ навојака намотаних око картонског ваљка. Одредити:
- јачину магнетног поља, магнетну индукцију, флуks по једном навојку, сопствени флуks, и индуктивност када кроз његове навојке протиче струја јачине $I = 1 \text{ A}$
  - јачину магнетног поља, магнетну индукцију, флуks по једном навојку, сопствени флуks, и индуктивност соленоида када се картонски ваљак замени језгром од гвожђа истих димензија, чија је релативна магнетна пермеабилност 400, и ако кроз његове навојке протиче струја јачине $I = 1 \text{ A}$.
12. Соленоид има карактеристику магнетног поља приказану на слици 4.4.6. Ако кроз намотаје соленоида теку струје I_1, I_2 и I_3 , индуктивности торуса износе L_1, L_2 и L_3 . Тачна релација између индуктивности је:
- $L_1 < L_2 = L_3$
  - $L_1 = L_2 = L_3$
  - $L_1 > L_2 > L_3$
  - $L_1 = L_2 > L_3$
13. Соленоид дужине навојног дела $l_n = 50 \text{ cm}$ и пречника навојка $D_n = 20 \text{ mm}$ има N густо и равномерно намотаних навојака око картонског ваљка. Намотај је направљен од бакарне жице дужине $l_z = 15,7 \text{ m}$, попречног пресека $S_z = 1 \text{ mm}^2$. Крајеви намотаја су прикључени на батерију електромоторне силе $E = 12 \text{ V}$ и унутрашње отпорности $R_g = 0,525 \Omega$. Одредити магнетни флуks и индуктивност соленоида. Специфична отпорност бакра износи $\rho = 1,75 \mu\Omega\text{cm}$.
14. Два соленоида се налазе у ваздуху у таквом положају да им је коефицијент спреге 0,2. Соленоиди имају исту дужину од $l_1 = l_2 = 40 \text{ cm}$ и исти број навојака $N_1 = N_2 = 1000$. Полупречници навојака су $R_1 = 3 \text{ cm}$ и $R_2 = 1,5 \text{ cm}$. Одредити међусобну индуктивност.
15. На истом језгру соленоида пречника D , направљеном од материјала релативне магнетне пермеабилности 200 намотана су два навоја. Познато је: $N_1 = 200, N_2 = 150, l_1 = 10 \text{ cm}$ и $l_2 = 8 \text{ cm}$. Међусобна индуктивност соленоида је $M = 200 \text{ mH}$. Одредити површину попречног пресека језгра соленоида.
16. Одредити међусобну индуктивност два навоја која се налазе на истом језгру релативне магнетне пермеабилности 1500. Полупречник језгра је 2 cm , дужина навоја 20 cm . Навоји имају $N_1 = 100$ и $N_2 = 200$ навојака.
17. Одредити магнетну отпорност торуса чији се подаци налазе у задатку број 1.
18. Одредити магнетну отпорност торуса чији се подаци налазе у задатку број 2.
19. Одредити магнетну отпорност торуса чији се подаци налазе у задатку број 5.

Слика 4.4.6 Уз задатак 12

Слика 4.4.7 Уз задатак 13

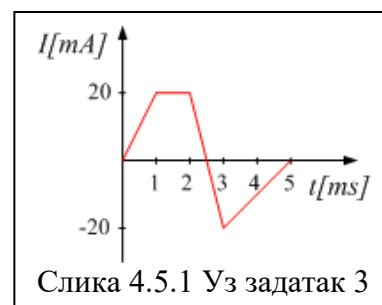

4. Електромагнетика

4.5 Самоиндукција, међусобна индукција и енергија магнетног поља

1. У соленоиду индуктивности $L = 1 \text{ mH}$, струја се равномерно промени од $I_{\text{прос}} = 2 \text{ A}$ до $I_{\text{кр}} = 10 \text{ A}$, за време од $t_{\text{прос}} = 0$ до $t_{\text{кр}} = 5 \text{ ms}$. Одредити индуковану електромоторну силу самоиндукције.
2. У соленоиду индуктивности $L = 100 \text{ mH}$ у временском интервалу од 100 ms јачина струје опадне на половину своје почетне вредности. За то време се у соленоиду индукује електромоторна сила самоиндукције од $e_L = 10 \text{ V}$. Одредити вредност струје у почетном тренутку.

3. Јачина струје у једном соленоиду индуктивности $L = 5 \text{ mH}$ се мења на начин приказан на слици 4.5.1. Одредити индуковану електромоторну силу самоиндукције у датим временским интервалима и нацртати њен график.

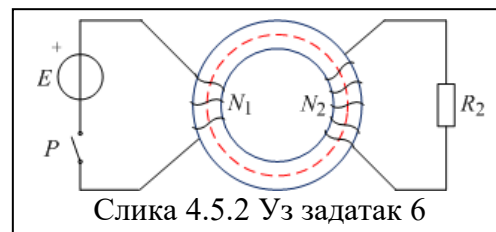

Слика 4.5.1 Уз задатак 3

4. Два калема, $L_1 = 2 \text{ mH}$ и $L_2 = 8 \text{ mH}$ имају коефицијент спреге $k = -0,5$. Струја кроз први калем се равномерно мења од $I_{\text{прос}} = 0$ до $I_{\text{кр}} = 10 \text{ A}$, за време од $t_{\text{прос}} = 0$ до $t_{\text{кр}} = 1 \text{ ms}$. Одредити индуковану електромоторну силу самоиндукције у првом калему и електромоторну силу међусобне индукције у другом калему.

5. Два калема са ваздушним језгром су намотана један преко другог, тако да им је коефицијент спреге позитиван. Први калем има индуктивност $L_1 = 500 \text{ mH}$ и кроз њега протиче струја $I_{\text{прос}} = 10 \text{ A}$, која се отварањем прекидача равномерно смањи на вредност $I_{\text{кр}} = 0$, за време од $\Delta t = 1 \text{ ms}$. Други калем има индуктивност $L_2 = 700 \text{ mH}$ и отпорност $R_2 = 200 \Omega$. Одредити индуковану електромоторну силу самоиндукције у првом калему, електромоторну силу међусобне индукције у другом калему и индуковану струју међусобне индукције која за то време протиче кроз други калем.

6. На торусу од феромагнетног материјала $\mu_r = 1000$, дужине средње линије $l_{sr} = 200 \text{ cm}$ и површине попречног пресека $S_{Fe} = 10 \text{ cm}^2$ намотана су два калема, слика 4.5.2. Први има $N_1 = 100$ а други, $N_2 = 200$ навојака. Први калем је везан на батерију електромоторне силе E , и кроз његове навојке протиче струја $I_1 = 10 \text{ A}$. На други калем је везан отпорник отпорности $R_2 = 100 \Omega$. Одредити количину електрицитета која ће протећи кроз отпорник када се прекидач отвори.

Слика 4.5.2 Уз задатак 6

7. Кроз калем индуктивности $L = 6 \text{ mH}$ протиче струја од $I = 4 \text{ mA}$. Израчунати магнетну енергију акумулирану у калему.
8. Користећи податке из задатка број 9 из 4.4, доказати тачност формуле за израчунавање енергије $W_m = \frac{H \cdot B}{2} \cdot V$, где је V запремина магнетног кола.
9. Користећи податке из задатка број 11 из 4.4, израчунати енергију соленоида на оба начина.
- 10.

4. Електромагнетика

4.6 Разни задаци

1. Представити јединицу $[T]$ преко основних јединица SI система.
2. Представити јединицу за магнетну пермеабилност преко основних јединица SI система.
3. Представити јединицу $[Wb]$ преко основних јединица SI система.
4. Представити јединицу за индуковану електромоторну силу преко основних јединица SI система.
5. Представити јединицу $[H]$ преко основних јединица SI система.
6. Кружни проводник полупречника 2 m начињен је од бакарне жице површине попречног пресека 4 mm^2 и прикључен на извор $E = 2\text{ V}$, $R_g = 0,1\ \Omega$. Специфична отпорност бакра је $\rho = 17,8\text{ n}\Omega\text{m}$. Одредити индукцију и јачину магнетног поља у центру кружног проводника.
7. На гвозденој шипки дужине 3 m намотано је 150 навојака кроз које протиче струја од $0,2\text{ A}$. Релативна магнетна пермеабилност гвожђа је $\mu_r = 300$. Одредити однос вредности магнетних индукција са шипком и без ње.
8. Магнетно поље индукције $B = 2 \cdot 10^{-4}\text{ T}$ нормално је на квадрат странице 10 cm . Одредити за колико ће се променити флуks, ако се страница повећа за 5 cm .
9. У хомогеном магнетном пољу се налазе квадрат и круг направљени од жица исте дужине $l = 2\text{ m}$. Линије поља пролазе нормално кроз обе површине. Одредити кроз коју површину је већи флуks, и колико пута.
10. Бакарни рам облика квадрата странице 10 cm се налази у пољу чији је флуks кроз површину рама $0,2\text{ Wb}$. Одредити индуковану електромоторну силу ако за време од 10 ms флуks опадне на 50% своје вредности. Затим одредити струју кроз рам ако је пречник жице $d = 0,1\text{ mm}$, $\rho = 17,8\text{ n}\Omega\text{m}$, а магнетна индукција је нормална на површину рама.
11. Кружни рам полупречника 2 cm се налази у пољу индукције $B = 2 \cdot 10^{-3}\text{ T}$. Одредити индуковану електромоторну силу ако за време од $0,2\text{ ms}$ индукција равномерно опадне на нулу.
12. Кружни рам површине 10 cm^2 се налази у пољу индукције $0,2\text{ T}$. Одредити количину наелектрисања која прође кроз коло ако се рам извуче из поља.
13. Кружни проводник површине 100 cm^2 нормалан на поље индукције $B = 5 \cdot 10^{-3}\text{ T}$ претвара се у квадратни рам у току од $2\ \mu\text{s}$. Одредити индуковану електромоторну силу.
14. Рам је начињен од жице и има облик једнакостраничног троугла странице 5 cm . Индукција се промени од $1,5\text{ T}$ до 1 T . Ако је отпорност рама $5\ \Omega$ одредити протеклу количину наелектрисања.
15. Бакарни проводник масе 2 g и пречника $d = 1\text{ mm}$ савијен је у квадрат. Индукција је нормална на површину и мења се брзином $\frac{\Delta B}{\Delta t} = -2\frac{\text{T}}{\text{s}}$. Специфична отпорност је $\rho_{\text{Cu}} = 17,8\text{ n}\Omega\text{m}$, а специфична густина бакра је $\rho = 8900\frac{\text{kg}}{\text{m}^3}$. Одредити јачину струје.
16. У калему индуктивности $L = 5\text{ mH}$ се индукује електромоторна сила $e_L = 5\text{ V}$ ако за време од 2 ms струја опадне од 6 A до I_2 . Одредити I_2 .
17. У калему индуктивности $L = 5\text{ mH}$ и отпорности $5\ \Omega$ струја се промени од 0 A до 4 A за време од 10 ms . Одредити јачину струје самоиндукције.
18. У калему непознате индуктивности L и отпорности $0,5\ \Omega$ струја се промени од 10 A до 0 A за време од $0,5\text{ s}$. Струја самоиндукције је 2 A . Одредити индуктивност.
19. Како се на основу израза $e_L = -L\frac{\Delta i}{\Delta t}$ може дефинисати јединица за индуктивност.
20. Кроз коло индуктивности $L = 0,1\text{ H}$ протиче струја која се мења брзином $2,1\frac{\text{A}}{\text{s}}$. Одредити e_L .
21. Када јачина струје расте брзином $2\frac{\text{A}}{\text{s}}$ кроз коло протиче стална струја самоиндукције од $0,5\text{ A}$. Отпорност кола је $0,25\ \Omega$. Одредити индуктивност.
22. У колу су редно везани батерија $E = 2\text{ V}$, калем $L = 120\text{ mH}$ и променљиви отпорник $R_{\text{max}} = 24\ \Omega$. У једном тренутку отпорник почиње да се смањује. Отпорност отпорника престане да се мења после $\Delta t = 1\text{ s}$, када му вредност постане $R_{\text{min}} = 4\ \Omega$. Нацртати слику.

4. Електромагнетика

Одредити e_L . Затим одредити укупну струју пре почетка мењања отпорности. Потом одредити укупну струју непосредно пре престанка мењања отпорности.

23. На торусу су намотана два калема А и В. Коефицијент међусобне индуктивности је $M = 0,1 \text{ mH}$. Кроз коло А се јачина струје повећава брзином $\frac{\Delta i}{\Delta t} = 5 \frac{\text{A}}{\text{s}}$. Отпорност кола В је 10Ω . Одредити e_{M2} и i_2 .
24. На торусу су намотана два калема А и В. Јачина струје кроз коло А се за време од $\Delta t = 3 \text{ s}$ смањи од 2 A до нуле. За то време кроз коло В отпорности 12Ω протиче струја од $0,25 \text{ A}$. Одредити коефицијент међусобне индуктивности.